

Hoofdstuk 5: De Consument

De Consument

- Gedrag **verklaren**
 - Van consumenten (gezinnen)
 - Op goederenmarkt
- Algemeen kader:
 - Maximaliseren van **doelstellingsfunctie**
 - Onder **bependingen**

De Consument - Inhoudstafel

1. De budgetbeperking
2. De voorkeuren van de consument
3. De keuze van de consument
4. Verschuivingen van het evenwicht: inkomens- en prijswijzigingen

De Consument - Inhoudstafel

1. De budgetbeperking
2. De voorkeuren van de consument
3. De keuze van de consument
4. Verschuivingen van het evenwicht: inkomens- en prijswijzigingen

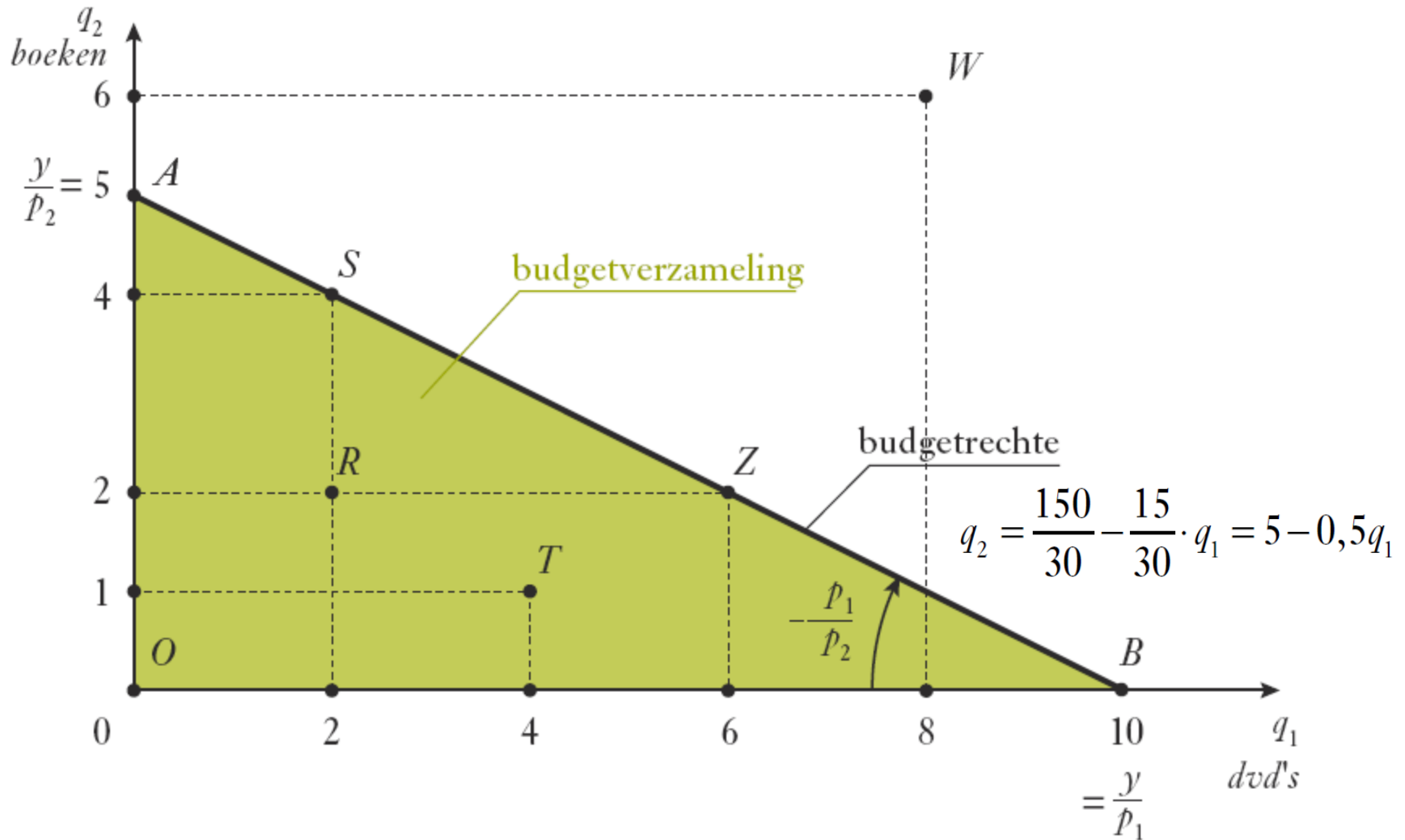
1. De budgetbeperking

- Gegeven
 - Prijzen p_1 en p_2
 - Budget y

- Consument kiest
 - Goederenbundel
 - Combinatie van goederenhoeveelheden (q_1 en q_2)
 - Deze bundel moet binnen budget passen

- Formeel:
$$p_1 \cdot q_1 + p_2 \cdot q_2 \leq y$$

FIGUUR 5.1: BUDGETRECHTE EN BUDGETVERZAMELING

1. De budgetbeperking

- Budgetbeperking:

$$p_1 \cdot q_1 + p_2 \cdot q_2 = \mathcal{Y}$$

ofwel

$$q_2 = \frac{\mathcal{Y}}{p_2} - \frac{p_1}{p_2} \cdot q_1$$

- Budgetrechte:
 - Geeft budgetbeperking grafisch weer
 - Rechte AB
- Budgetverzameling:
 - Driehoek OAB

De Consument - Inhoudstafel

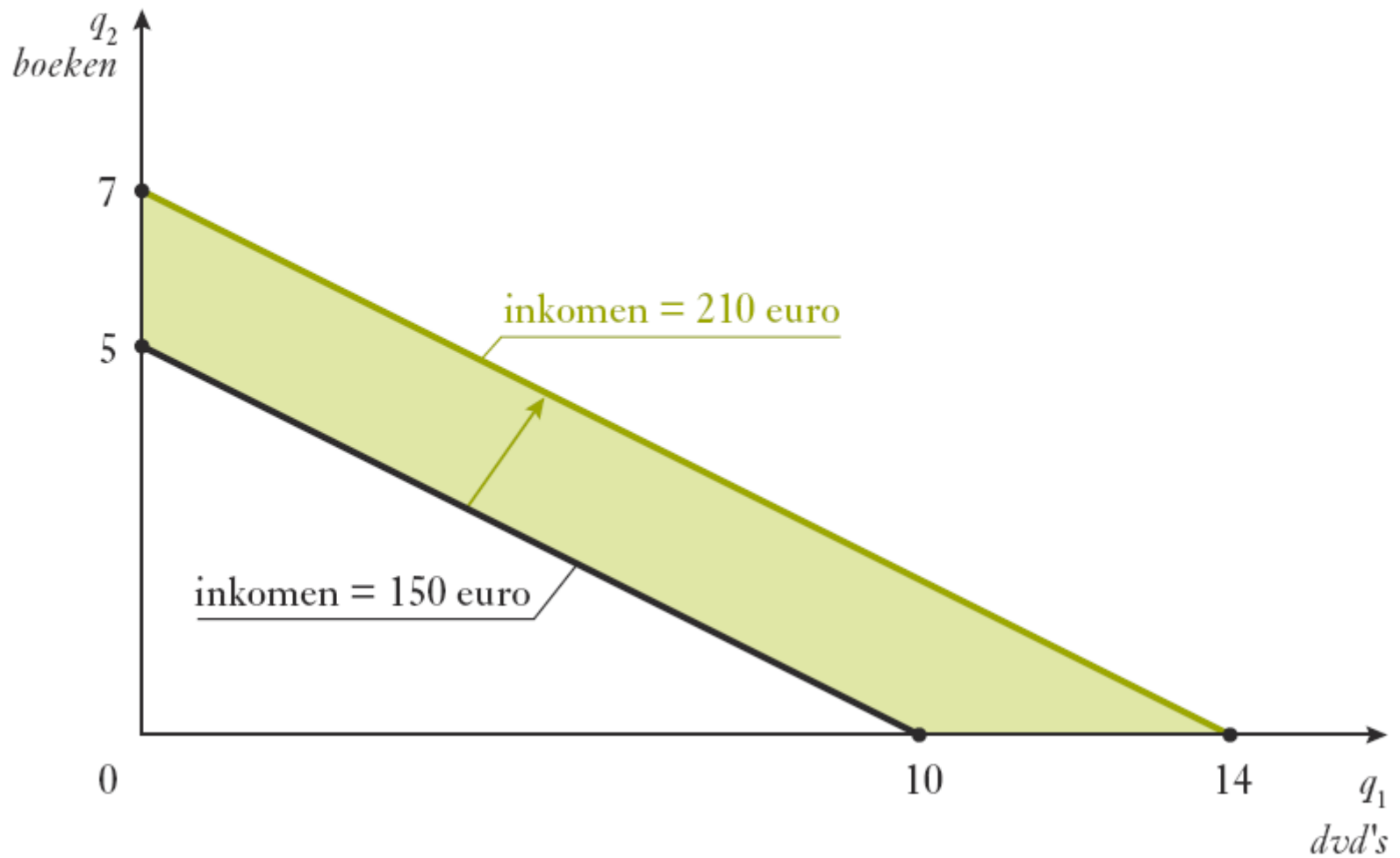
1. De budgetbeperking
 1. Een verandering van het inkomen
 2. Een verandering van de relatieve prijs
 3. Een proportionele verandering van alle prijzen
2. De voorkeuren van de consument
3. De keuze van de consument
4. Verschuivingen van het evenwicht: inkomens- en prijswijzigingen

1.1. Een verandering van het inkomen

- Verhoging van inkomen
 - Groter intercept
 - Evenwijdige verschuiving van budgetrechte naar rechts
 - Verruiming keuzemogelijkheden consument

$$q_2 = \frac{y}{p_2} - \frac{p_1}{p_2} \cdot q_1$$

FIGUUR 5.2: EEN VERHOGING VAN HET INKOMEN

1.1. Een verandering van het inkomen

- Verlaging van inkomen
 - Kleiner intercept
 - Evenwijdige verschuiving van budgetrechte naar links
 - Vermindering keuzemogelijkheden consument

$$q_2 = \frac{y}{p_2} - \frac{p_1}{p_2} \cdot q_1$$

De Consument - Inhoudstafel

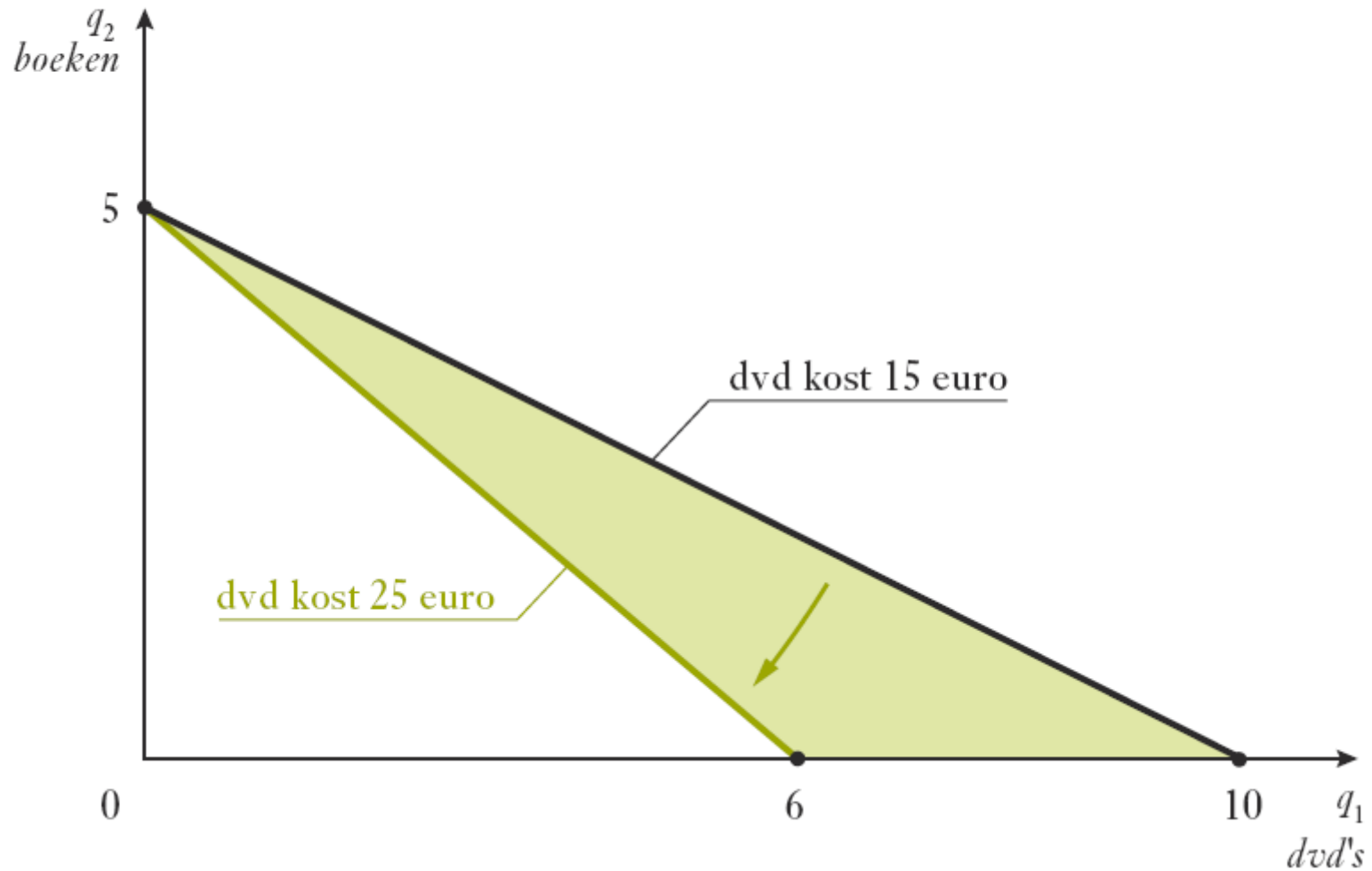
1. De budgetbeperking
 1. Een verandering van het inkomen
 2. Een verandering van de relatieve prijs
 3. Een proportionele verandering van alle prijzen
2. De voorkeuren van de consument
3. De keuze van de consument
4. Verschuivingen van het evenwicht: inkomens- en prijswijzigingen

1.2. Een verandering van de relatieve prijs

- Prijs van goed 1 (2) stijgt
 - Kleiner intercept op horizontale (verticale) as
 - Budgetrechte wentelt naar binnen
 - Zie ook richtingscoëfficiënt
 - Vermindering keuzemogelijkheden consument

$$q_2 = \frac{y}{p_2} - \frac{p_1}{p_2} \cdot q_1$$

FIGUUR 5.3: EEN STIJGING VAN DE PRIJS VAN DVD'S

1.2. Een verandering van de relatieve prijs

- Prijs van goed 1 (2) daalt
 - Groter intercept op horizontale (verticale) as
 - Budgetrechte **wentelt** naar buiten
 - Zie ook richtingscoëfficiënt
 - Verruiming keuzemogelijkheden consument

$$q_2 = \frac{y}{p_2} - \frac{p_1}{p_2} \cdot q_1$$

De Consument - Inhoudstafel

1. De budgetbeperking
 1. Een verandering van het inkomen
 2. Een verandering van de relatieve prijs
 3. Een proportionele verandering van alle prijzen
2. De voorkeuren van de consument
3. De keuze van de consument
4. Verschuivingen van het evenwicht: inkomens- en prijswijzigingen

1.3. Een proportionele verandering van alle prijzen

- Prijzen van beide goederen stijgen proportioneel
 - Helling blijft ongewijzigd
 - Intercept op horizontale en verticale as verkleint
 - = Afname van inkomen

- Prijzen van beide goederen dalen proportioneel
 - Helling blijft ongewijzigd
 - Intercept op horizontale en verticale as vergroot
 - = Toename van inkomen

- Proportionele toename (afname) van prijzen en van inkomen:
geen verandering budgetrechte

De Consument - Inhoudstafel

1. De budgetbeperking
2. **De voorkeuren van de consument**
3. De keuze van de consument
4. Verschuivingen van het evenwicht: inkomens- en prijswijzigingen

2. De voorkeuren van de consument

- Cruciale gedragsveronderstelling
- Persoonlijke voorkeuren: gegeven
- 3 veronderstellingen opdat ons uitgangspunt realiteit benadert

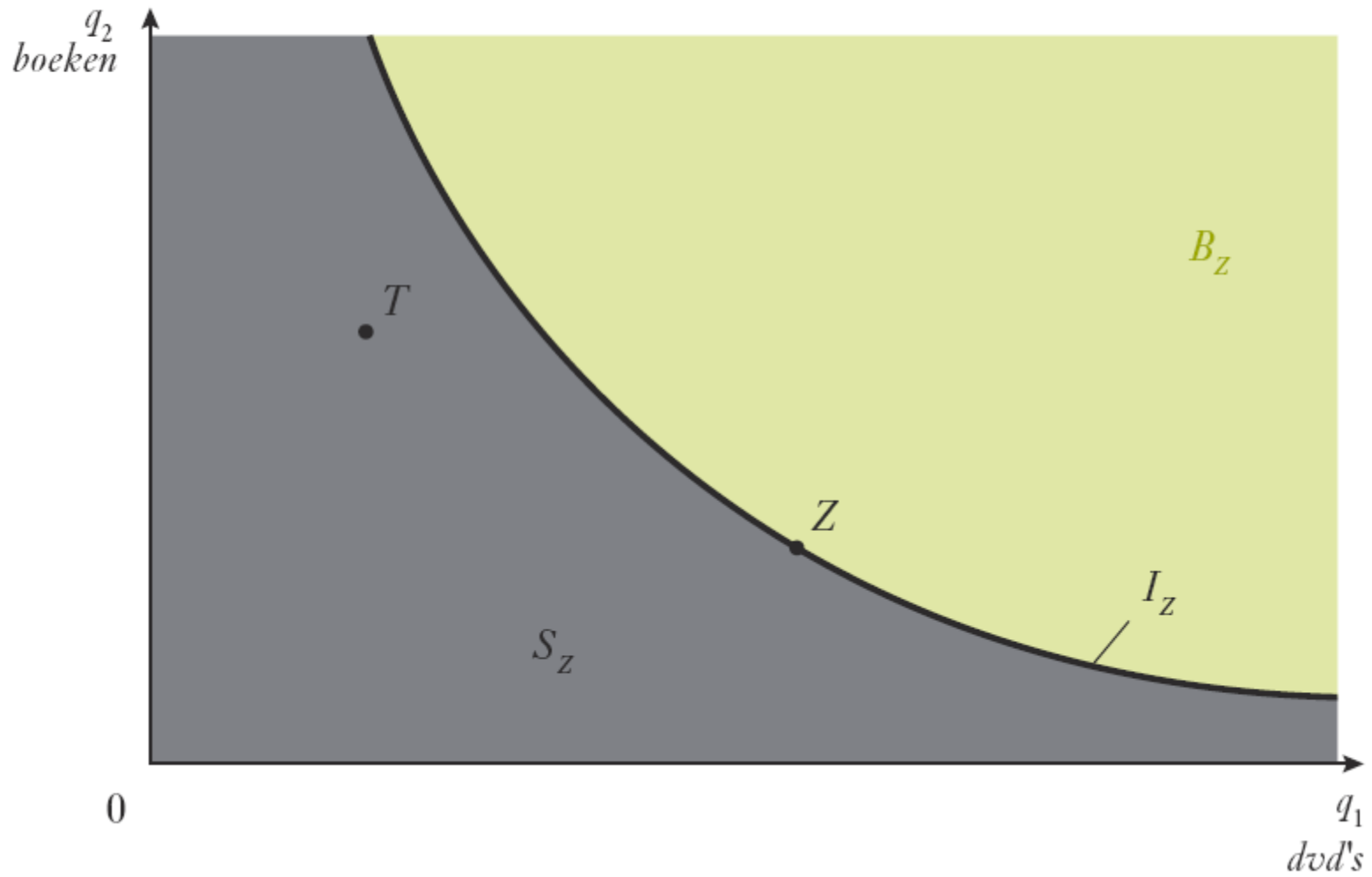
De Consument - Inhoudstafel

1. De budgetbeperking
2. De voorkeuren van de consument
 1. Veronderstelling 1:
Volledigheid van de voorkeurordening
 2. Veronderstelling 2:
Niet-verzadiging (meer is altijd beter)
 3. Veronderstelling 3:
De voorkeurordening is transitief
 4. De marginale substitutievoet
3. De keuze van de consument
4. Verschuivingen van het evenwicht: inkomens- en prijswijzigingen

2.1. Veronderstelling 1: Volledigheid

- Elk paar goederenbundels kan worden geordend:
 - Z is te verkiezen boven T
 - T is te verkiezen boven Z
 - Of indifferent (onverschillig) tussen T en Z

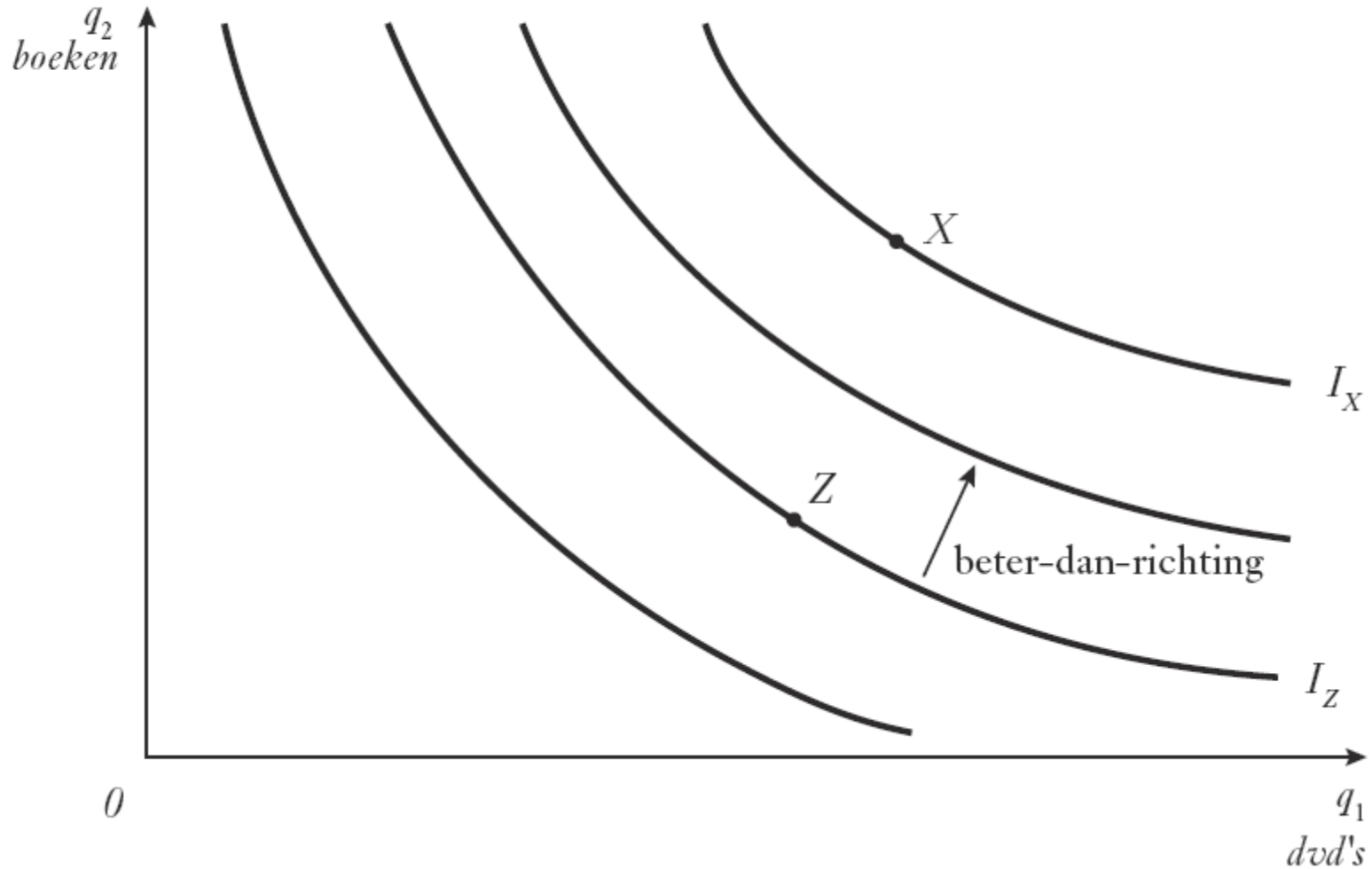
FIGUUR 5.4: EEN INDIFFERENTIECURVE

2.1. Veronderstelling 1: Volledigheid

- Beschouw figuur 5.4.:
 - Indifferentiecurve:
 - Verbindt bundels waarvoor individuele consument onverschillig is
 - Deelverzameling onder indifferentiecurve:
 - Bundels die minder goed zijn dan Z
 - Deelverzameling boven indifferentiecurve:
 - Bundels die beter zijn dan Z
- Merk op: er zijn oneindig veel indifferentiecurven
 - Door elk punt dat niet op de getekende curve ligt (door Z) kunnen we nieuwe indifferentiecurve tekenen die alle evenwaardige bundels verbindt
 - Verzameling van alle curven: **indifferentiekaart**

FIGUUR 5.5: EEN INDIFFERENTIEKAART

De Consument - Inhoudstafel

1. De budgetbeperking
2. De voorkeuren van de consument
 1. Veronderstelling 1:
Volledigheid van de voorkeurordening
 2. Veronderstelling 2:
Niet-verzadiging (meer is altijd beter)
 3. Veronderstelling 3:
De voorkeurordening is transitief
 4. De marginale substitutievoet
3. De keuze van de consument
4. Verschuivingen van het evenwicht: inkomens- en prijswijzigingen

2.2. Veronderstelling 2: Niet-verzadiging

- Consument heeft liever meer goederen dan minder
 - Hogere indifferentiecurve bevat bundels die consument verkiest boven bundels op lagere curve

De Consument - Inhoudstafel

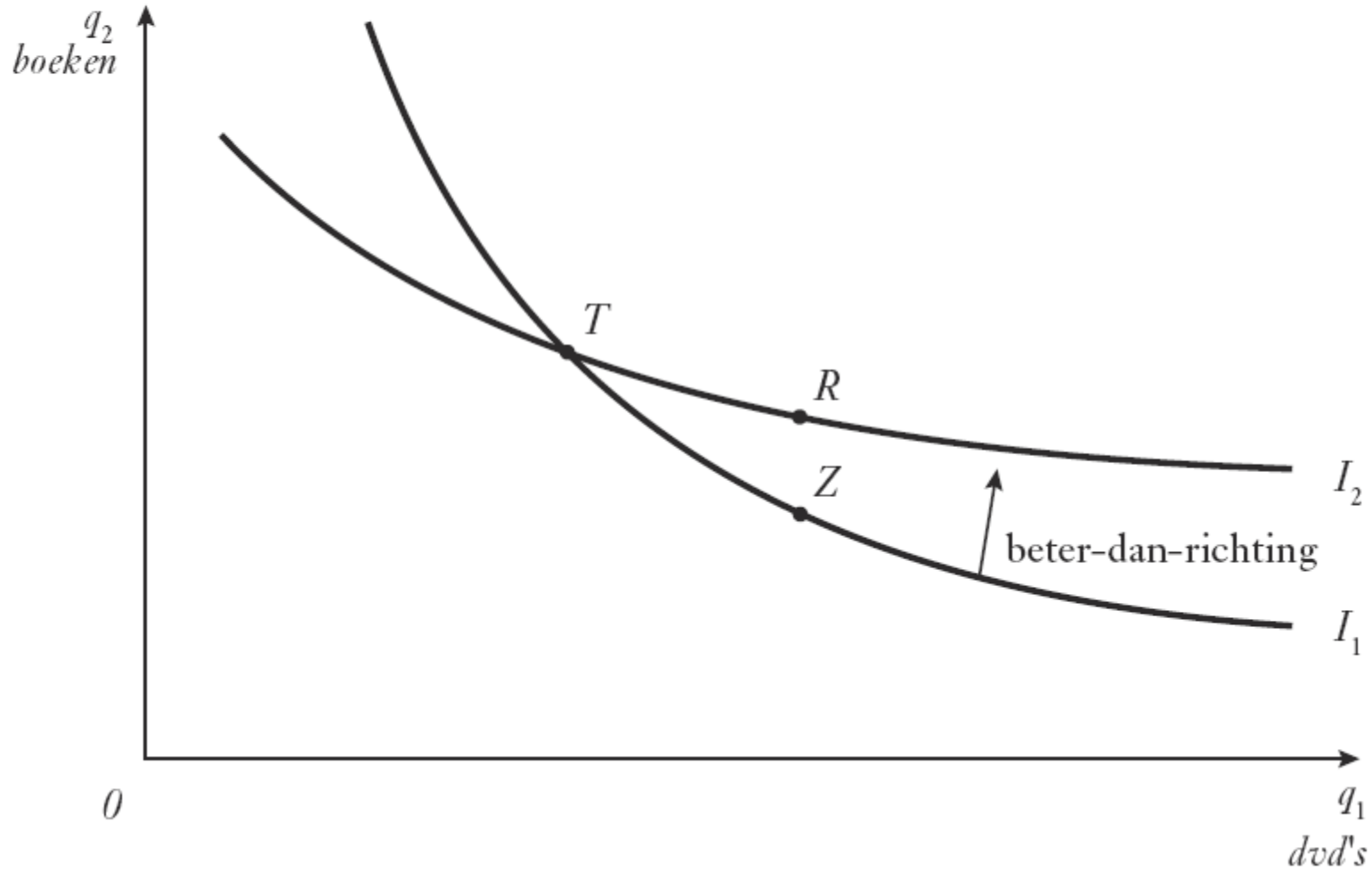
1. De budgetbeperking
2. De voorkeuren van de consument
 1. Veronderstelling 1:
Volledigheid van de voorkeurordening
 2. Veronderstelling 2:
Niet-verzadiging (meer is altijd beter)
 3. Veronderstelling 3:
De voorkeurordening is transitief
 4. De marginale substitutievoet
3. De keuze van de consument
4. Verschuivingen van het evenwicht: inkomens- en prijswijzigingen

2.3. Veronderstelling 3: Transitiviteit

- Als de consument
 - Z boven T verkiest
 - En T boven R verkiest
 - Dan moet hij ook Z boven R verkiezen

- Transitiviteit impliceert dat indifferentiecurven elkaar niet kunnen snijden (zie volgende slide)
 - Snijdende curven
 - De consument
 - Is indifferent tussen Z en T
 - Is indifferent tussen T en R
 - Maar is niet indifferent tussen Z en R
 - Schending transitiviteit

FIGUUR 5.6: SNIJDENDE INDIFFERENTIECURVEN VOLDOEN NIET AAN TRANSITIVITEIT

De Consument - Inhoudstafel

1. De budgetbeperking
2. De voorkeuren van de consument
 1. Veronderstelling 1:
Volledigheid van de voorkeurordening
 2. Veronderstelling 2:
Niet-verzadiging (meer is altijd beter)
 3. Veronderstelling 3:
De voorkeurordening is transitief
 4. **De marginale substitutievoet**
3. De keuze van de consument
4. Verschuivingen van het evenwicht: inkomens- en prijswijzigingen

2.4. De marginale substitutievoet

- Marginale substitutievoet:

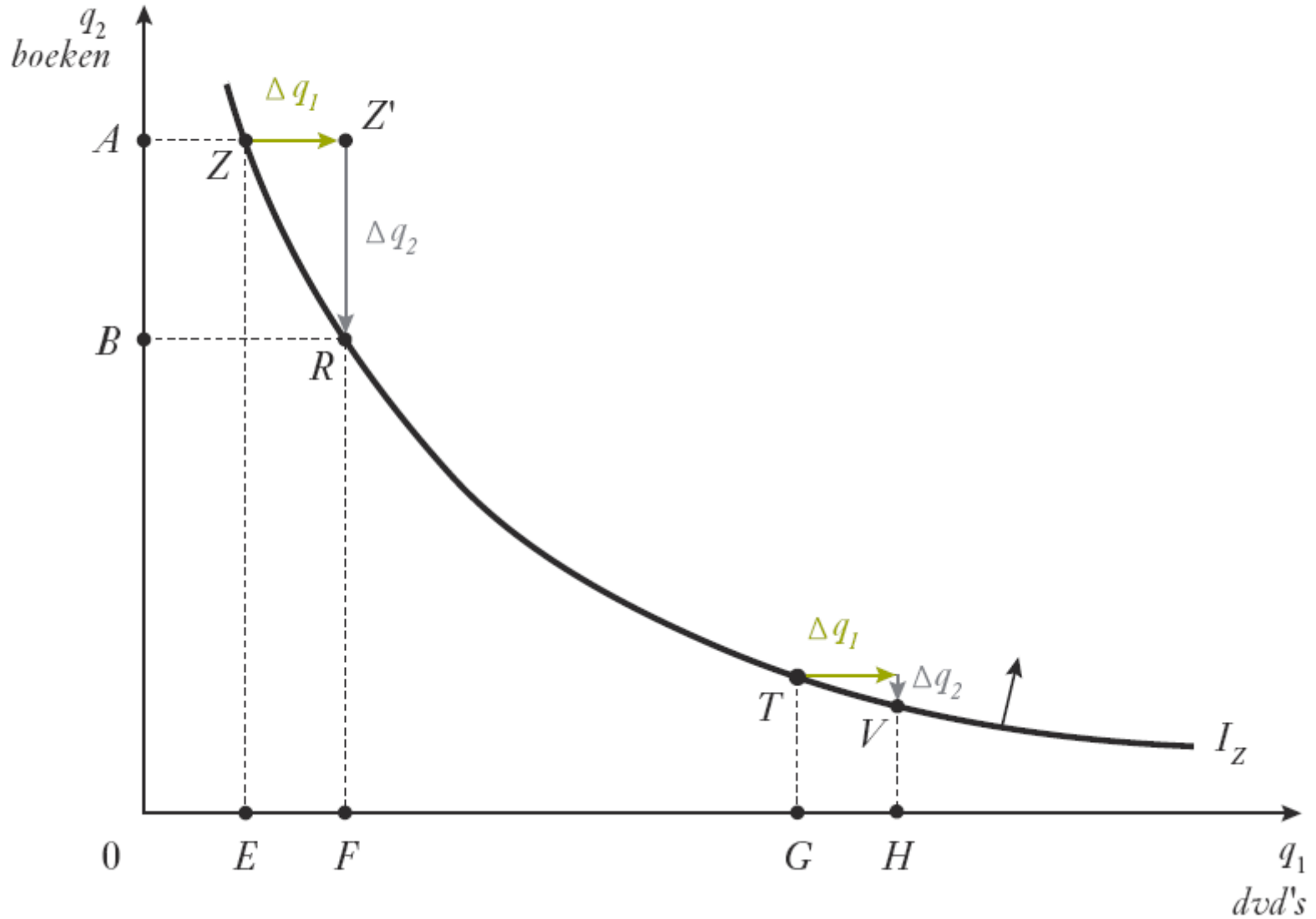
$$MSV = \frac{\Delta q_2}{\Delta q_1} \Big|_{U = \bar{U}}$$

- Voor zeer kleine wijzigingen:

$$MSV = \lim_{\Delta q_1 \rightarrow 0} \frac{\Delta q_2}{\Delta q_1} = \frac{dq_2}{dq_1}$$

- Bereidheid tot betalen voor goed 1 (dvd's) in termen van goed 2 (boeken)
 - Voor extra goed 1, hoeveel goed 2 wil consument opofferen
 - Om finaal hetzelfde nut te behouden

FIGUUR 5.7: DE MARGINALE SUBSTITUTIEVOET

2.4. De marginale substitutievoet

- Beschouw bundel Z
 - Marginale substitutievoet
 - We mogen deze consument AB boeken afnemen in ruil voor EF dvd's meer, zodat nieuwe bundel R op dezelfde indifferëntiekromme ligt
 - $MSV = AB/EF = -2$
 - Negatief, want beide goederen zijn gewenst
 - Merk op: dalende marginale substitutievoet langsheen indifferëntiecurve
 - Afnemende betalingsbereidheid voor extra eenheden van goed naarmate consument er meer van heeft
 - Typisch bij **convexe** indifferëntiecurve

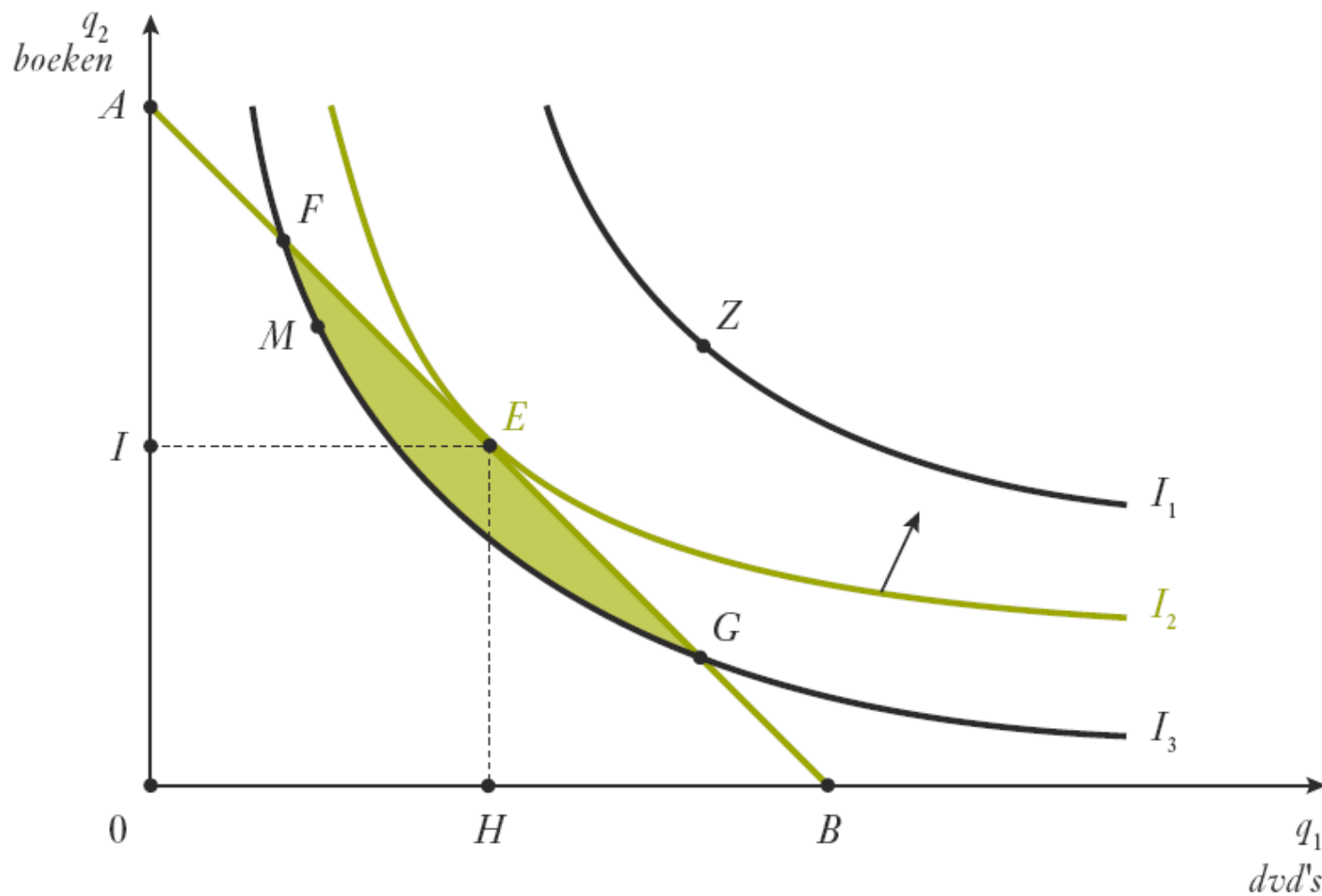
De Consument - Inhoudstafel

1. De budgetbeperking
2. De voorkeuren van de consument
3. **De keuze van de consument**
4. Verschuivingen van het evenwicht: inkomens- en prijswijzigingen

3. De keuze van de consument

- Consument zal goederenbundel kiezen
 - Op indifferentiecurve zo ver mogelijk naar rechtsboven
 - Die betaalbaar is, d.w.z. in driehoek OAB ligt (zijden inbegrepen)
- Niet-verzadiging: optimale keuze **op** budgetrechte
 - Punt M is niet optimaal

FIGUUR 5.8: DE KEUZE VAN DE CONSUMENT ALS NIET-VERBETERBARE KEUZE

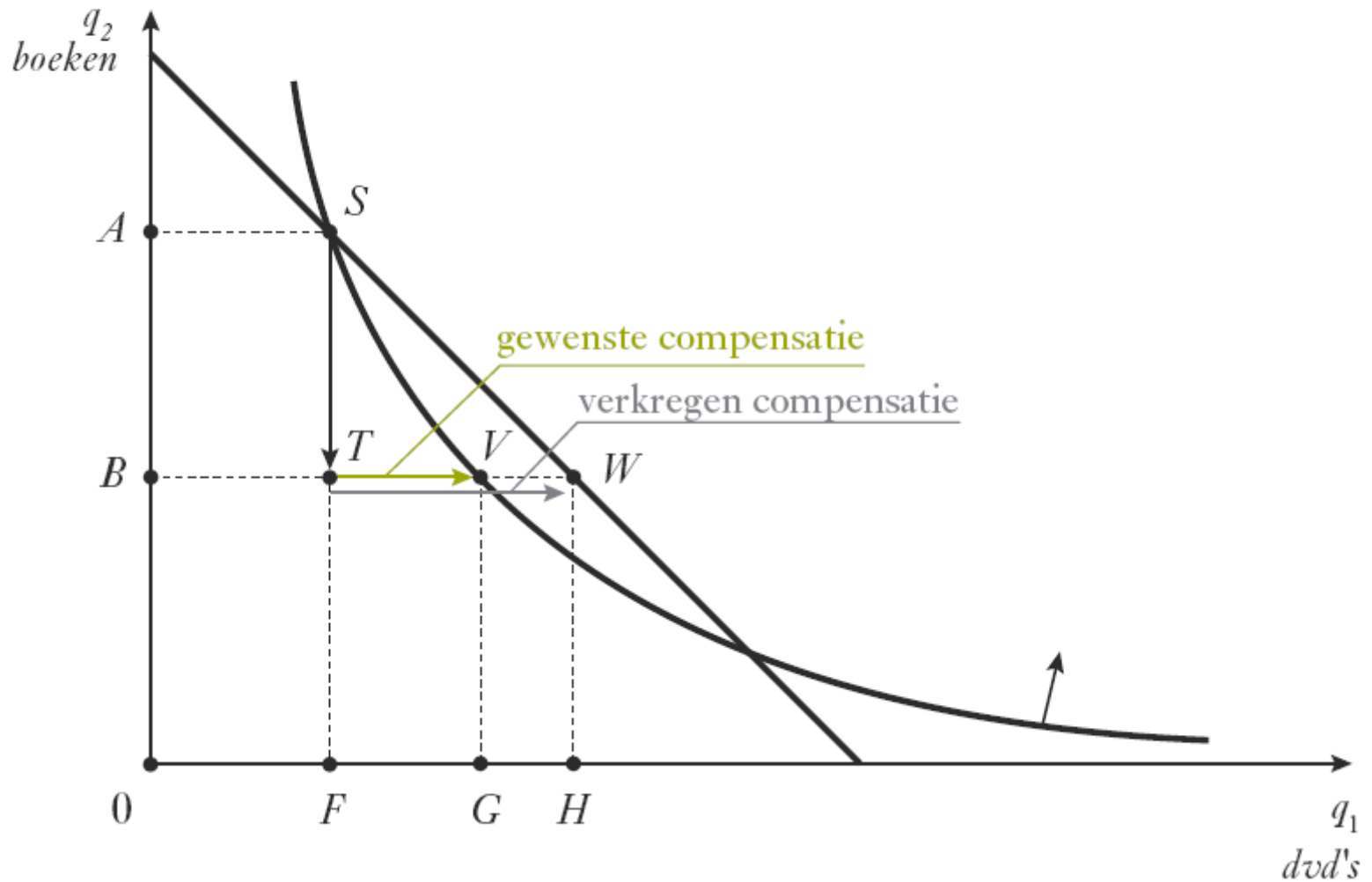

3. De keuze van de consument

- Beschouw punten F en G
 - Snijpunten indifferentiecurve met budgetrechte
 - Niet optimaal!
 - Alle bundels in gekleurde zone liggen op hogere curve en zijn nog steeds betaalbaar
- Optimale bundel: punt E
 - Raakpunt indifferentiecurve aan budgetrechte
 - ‘niet-verbeterbare keuze’
- In raakpunt E: helling van budgetrechte = helling van indifferentiecurve

$$MSV = -\frac{p_1}{p_2}$$

FIGUUR 5.9: EEN VERBETERBARE KEUZE IS GEEN EVENWICHT

3. De keuze van de consument

- In raakpunt E: helling van budgetrechte = helling van indifferentiecurve

$$MSV = -\frac{p_1}{p_2}$$

- Stel: punt S
 - Als consument AB boeken afstaat...
 - ...wil hij FG dvd's meer
 - Maar in feite kan consument FH dvd's meer krijgen (zie budgetrechte)
 - In punt S kan consument zich dus nog verbeteren
 - Dit is niet meer mogelijk in raakpunt

De Consument - Inhoudstafel

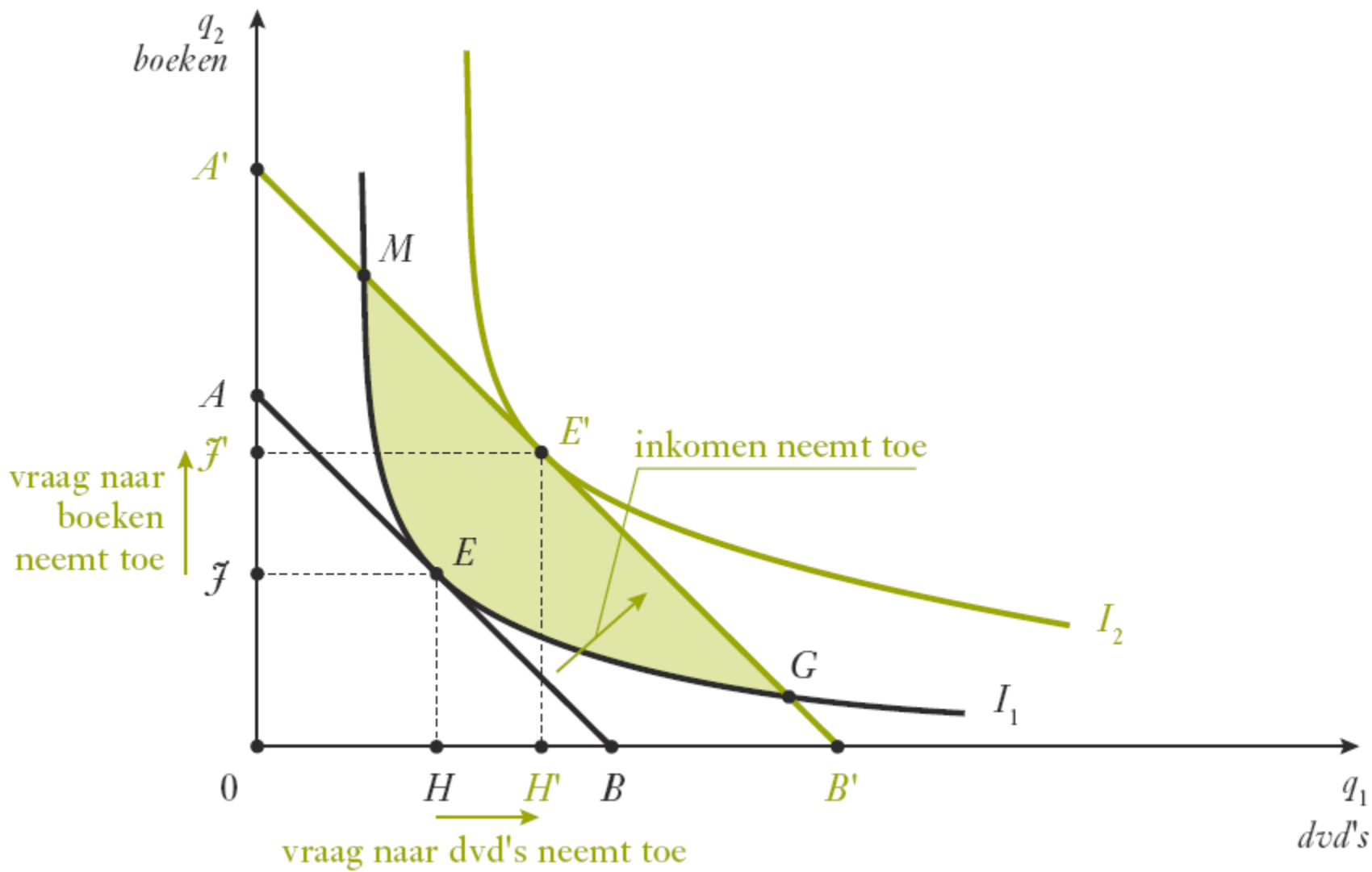
1. De budgetbeperking
2. De voorkeuren van de consument
3. De keuze van de consument
4. **Verschuivingen van het evenwicht: inkomens- en prijswijzigingen**
 1. **Inkomenswijzigingen**
 2. Prijswijzigingen
 3. Wijzigingen in de voorkeuren

4.1. Inkomenswijzigingen

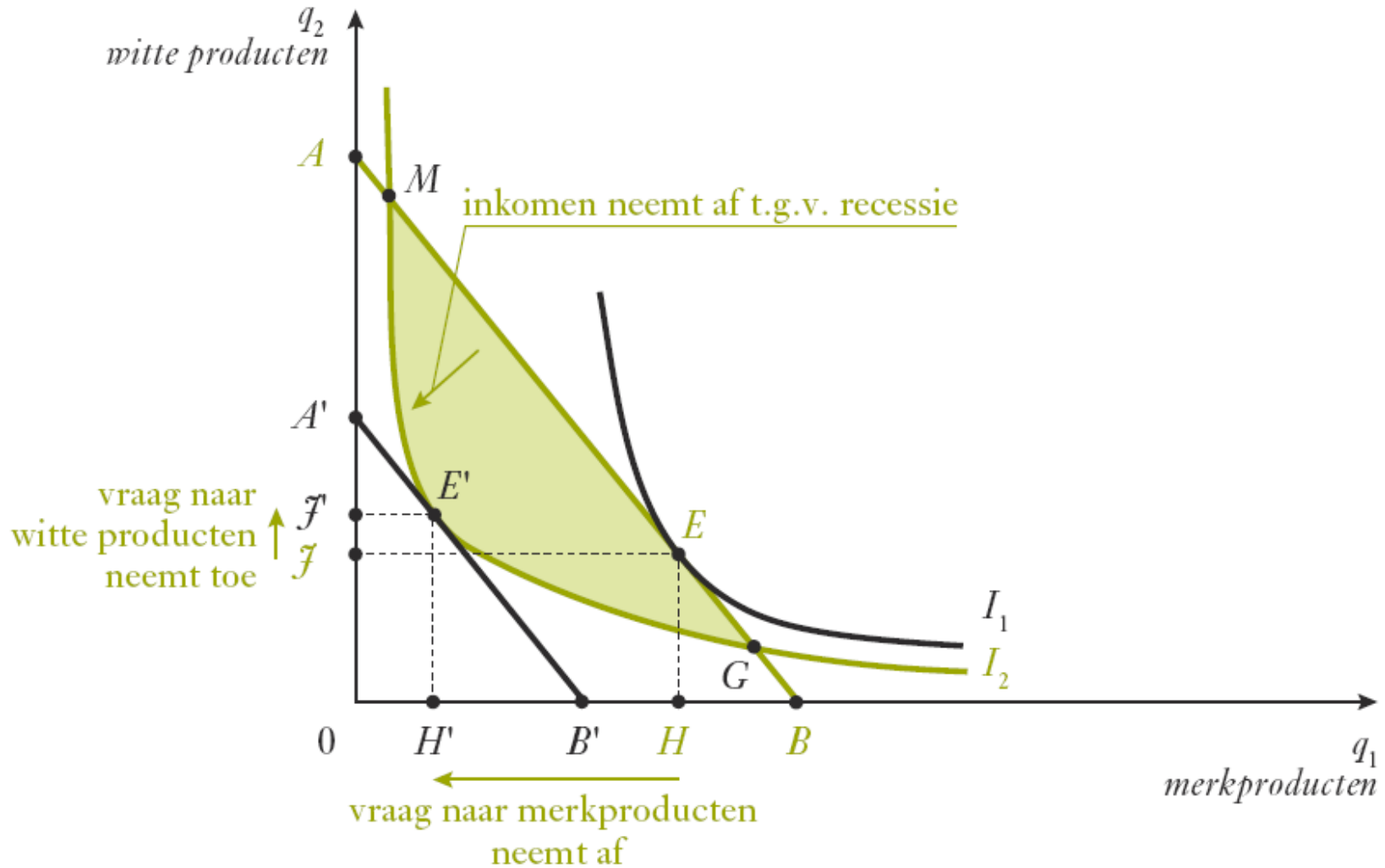
- Inkomenstoename
 - Evenwijdige verschuiving budgetrechte naar rechts
- Figuur 5.10.:
 - 2 normale goederen
 - Consumptie van beide neemt toe

- Inkomensafname
 - Evenwijdige verschuiving budgetrechte naar links
- Figuur 5.11.:
 - 1 normaal goed: merkproducten
 - 1 inferieur goed: witte producten
 - Consumptie van merkproducten neemt af, consumptie van witte producten neemt toe

FIGUUR 5.10: GEVOLGEN VAN EEN STIJGING VAN HET INKOMEN

FIGUUR 5.11: GEVOLGEN VAN EEN STIJGING VAN HET INKOMEN BIJ INFERIEURE GOEDEREN

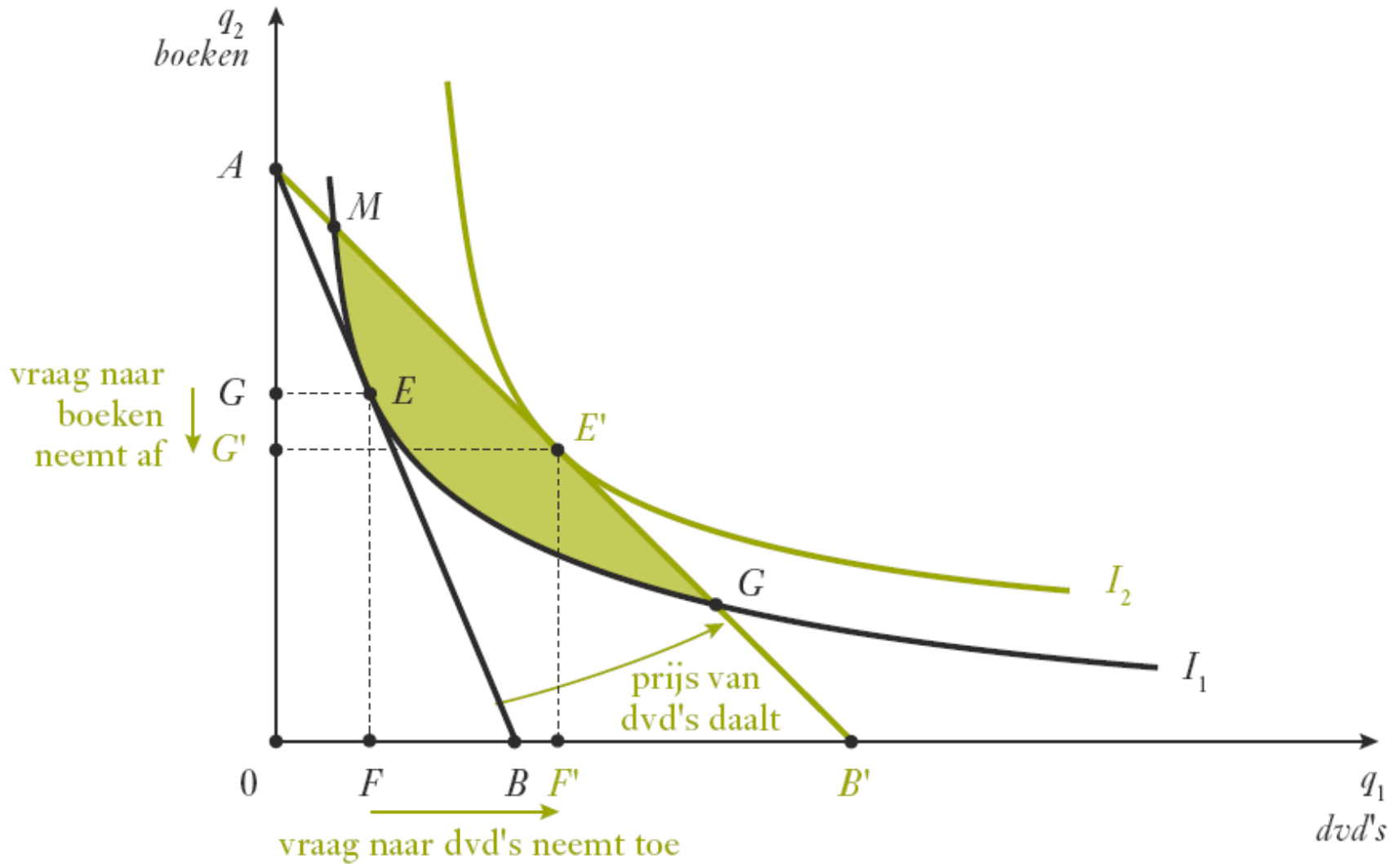
De Consument - Inhoudstafel

1. De budgetbeperking
2. De voorkeuren van de consument
3. De keuze van de consument
4. Verschuivingen van het evenwicht: inkomens- en prijswijzigingen
 1. Inkomenswijzigingen
 2. **Prijswijzigingen**
 3. Wijzigingen in de voorkeuren

4.2. Prijswijzigingen

- Prijsdaling van dvd's
 - Budgetrechte wentelt naar buiten
 - Nieuw intercept op horizontale as

FIGUUR 5.12: GEVOLGEN VAN EEN PRIJSDALING VAN DVD'S

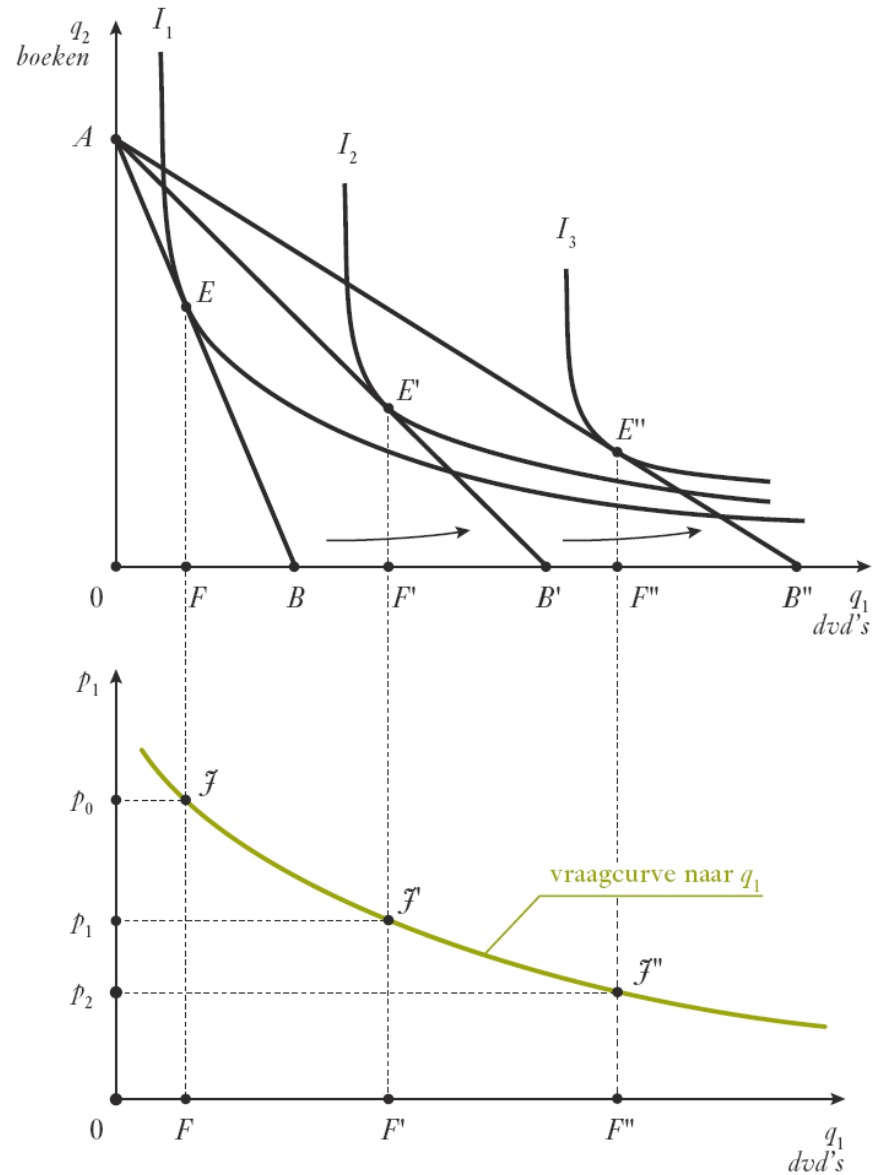

4.2. Prijswijzigingen

- Prijseffect - Slutsky
 - Substitutie effect
 - Meer dvd's gevraagd (relatief goedkoper geworden)
 - Minder boeken gevraagd (relatief duurder geworden)
 - Inkomenseffect
 - Koopkracht gestegen door lagere prijzen
 - Meer dvd's gevraagd (indien normale goederen)

- Studie van prijswijzigingen
 - Gebruiken om partiële vraagcurve af te leiden

FIGUUR 5.13: AFLEIDING VAN DE VRAAGCURVE

4.2. Prijswijzigingen

■ Giffengoederen:

- Inferieure goederen
 - Daling van prijs → Stijging van koopkracht → daling van consumptie inferieur goed
 - Omgekeerd inkomenseffect
- Waarbij inkomenseffect sterker is dan substitutie effect
- Prijseffect is positief

■ Snobgoederen:

- Goederen worden aantrekkelijker
 - Naarmate hun prijs hoger is
- Prijseffect is positief

De Consument - Inhoudstafel

1. De budgetbeperking
2. De voorkeuren van de consument
3. De keuze van de consument
4. Verschuivingen van het evenwicht: inkomens- en prijswijzigingen
 1. Inkomenswijzigingen
 2. Prijswijzigingen
 3. Wijzigingen in de voorkeuren

4.3. Wijzigingen in de voorkeuren

- Voorkeuren van consument
 - Veranderen niet met prijzen of inkomen
 - Realistische veronderstelling? – Snobgoederen
 - En wat met
 - Verslaving
 - Sociale competitie
 - Conformisme